

*Коваль Я.С. здобувач
кафедри менеджменту та економічної безпеки
Мігус І.П., д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту та економічної безпеки
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького*

МОНІТОРИНГ ЯК СКЛАДОВА АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Поряд із погіршенням банківського сектору можна спостерігати негативний спектр розвитку й національної економіки. Крім того, політична нестабільність, супроводжується збільшенням бюджетного дефіциту, нарощенням державного боргу, відтоком капіталу з країни. Ці фактори впливають на дефіцит фінансових ресурсів в економіці країни, та загострюють конкурентну боротьбу за фінансові ресурси серед державних та фінансово-кредитних установ. З урахуванням високої ймовірності виникнення кризи є необхідність упровадження спеціальних заходів антикризового управління.

Антикризове управління ґрунтується не лише на узагальнених закономірностях, характерних управлінським процесам, а й на особливостях пов'язаних із реалізацією антикризових процедур. Важливим етапом є пізнання сутності антикризового управління, яке передбачає застосування: антикризових заходів для вилучення банків з кризи та певних дій для своєчасного діагностування, попередження та нейтралізації кризових чинників на рівні банківської системи..

Діагностика – це складова антикризового управління метою якого є своєчасне виявлення ознак і природ кризи, а також нейтралізації непотрібного впливу.

Разом із тим, комплекс систем антикризового управління має складатися із аналізу певних подій у банківській системі. Діагностика стійкості банківської системи – це оцінка позитивних чи негативних чинників у національній банківській системі, а також використання елементів дослідження які дають можливість своєчасно виявити кризу.

В даному контексті поняття «криза» охарактеризовує процес антикризового управління, адже етапи таких ситуацій обумовлюють стадії антикризових заходів, а не навпаки.

Діагностика повинна реалізовуватися за певними напрямками: визначенні стійкості банківської системи і прогнозуванні перспектив реалізації; оцінці ефективного виконання функцій в економіці; визначення чинників, що сприяють дестабілізації банківської системи на всіх етап їх діяльності [1].

Зокрема, варто виділити основне призначення діагностики, як складової антикризового управління: оцінювання ймовірності настання кризи; прогнозування подальшого розвитку за двома основними сценаріями (позитивний та негативний); надання аналітичної інформації; прийняття відповідних управлінських рішень; передумови виведення банку з такого стану; захист інтересів вкладників та кредиторів.

Діагностика банківської системи має бути реалізована під час моніторингу стійкості банківської системи. Отже, фінансовий моніторинг банківської системи – це подання необхідної інформації органам державного управління та банкам, з метою охарактеризування результатів їх діяльності, а також впливу на стійкість банківської системи (рис. 1).

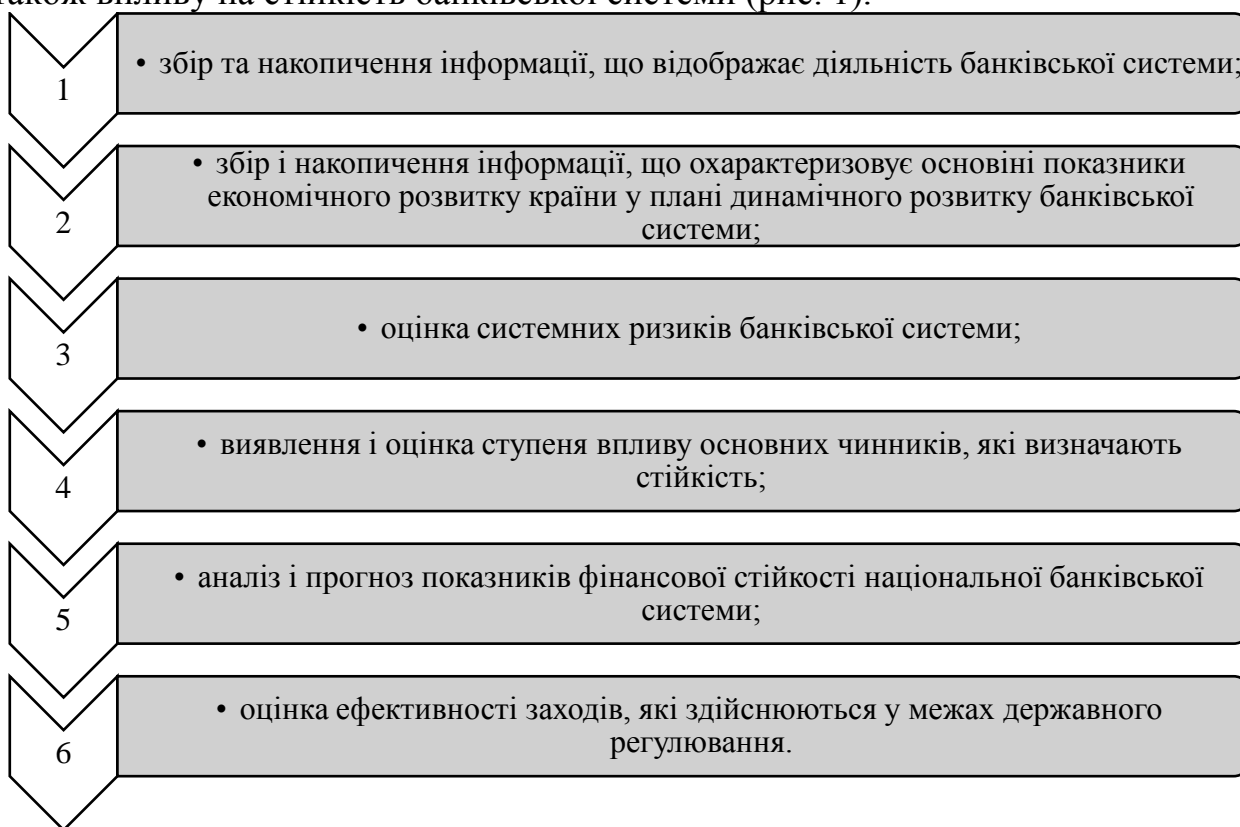

Рис. 1 Основні завдання фінансового моніторингу як складова антикризового управління банком
Джерело: складено автором на основі [2]

Таким чином, існування кризи негативно впливає на стан банків, що призводить до скорочення джерел і резервів розвитку. Антикризове управління включає в себе певні елементи стратегії та тактики банків, що впливає на зменшення витрат, штату управлінського апарату та реструктуризації мереж.

Крім того, можна виділити ряд основних принципів, якими має керуватися банківська система для того щоб забезпечити ефективне функціонування моніторингу стійкості. Відповідно, необхідно враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на стійкість банківських структур. А також варто враховувати і інформаційну базу стійкості, зокрема: звітність банківської установи, інформацію про соціально-економічний стан країни в цілому, прогнози розвитку регіону та окремих галузей. Доцільно об'єднувати центри, які надають інформацію для аналізу, різноманітні центри, а також кінцевих користувачів інформацією (табл. 1).

Принципи системи моніторингу стійкості банківської системи

№	Назва	Характеристика
1	Принцип доступності висновків і результатів моніторингу	свідчить про необхідність розгляду та обговорення документально зафіксованих висновків моніторингу усіма зацікавленими користувачами інформації про банківську систему.
2	Принцип зіставлення вихідних даних і результативних показників моніторингу	вихідні дані, які складають інформаційну базу моніторингу стійкості банківської системи, повинні порівнюватися на різних відрізках часу.
3	Принцип доступності висновків і результатів моніторингу	Свідчить про необхідність розгляду та обговорення документально зафіксованих висновків моніторингу усіма користувачами інформації про банківську систему

Джерело: складено автором на основі [3]

Отже, діагностика та моніторинг банку є важливим атрибутом антикризових заходів, які дозволяють максимально ефективно та з мінімальними ризиками трансформувати, розподіляти та використовувати ресурси для виконання своїх зобов'язань в умовах допустимого ризику, а також протистояти виникненню кризи.

Список використаних джерел:

1. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.О. Примостка. – Вид. 2–ге, доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2004. – 468 с.
2. Коваленко В. В. Антикризове управління в забезпеченні фінансової стійкості банківської системи [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. В. Крухмаль. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 198 с.
3. Барановський О. І. Банківська безпека: проблема виміру [Текст] / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26.

Копитко М.І., д.е.н., доцент,
доцент кафедри менеджменту,
Живко З.Б., д.е.н., професор,
завідувач кафедри менеджменту,
Львівський державний університет внутрішніх справ

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Впродовж останніх років фінансова безпека комерційних банків є на незадовільному рівні. Про це свідчить негативна тенденція кількості діючих банків в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні (станом на 1 січня)

Роки	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом		В тому числі зі 100% іноземним капіталом		Частка іноземного капіталу в статутному фонді банків (%)
2008	175	47	26,9%	17	9,7%	35
2009	184	53	28,8%	17	9,2%	36,7
2010	182	51	28,0%	18	9,9%	35,8
2011	176	55	31,3%	20	11,4%	40,6
2012	176	53	30,1%	22	12,5%	41,9
2013	176	53	30,1%	22	12,5%	39,5
2014	180	49	27,2%	19	10,6%	34,0
2015	163	51	31,3%	19	11,7%	32,5
2016	117	41	35,0%	17	14,5%	43,3
2017	96	38	39,6%	17	17,7%	55,5

Джерело: авторська розробка на основі [1]